

# SVĚTSKÉ EVANGELIUM

(W. Shakespeare: Romeo a Julie. Tragédie lásky o pěti dějstvích. Přeložil J. V. Sládek. Režie, scéna a výprava K. H. Hilar. Výtvarná účast Z. Rykr. Nár. divadlo 25. dubna)

Často se soudívá o modernosti jako o nejzelenějším mládí, jako o umělecké pubertě, jíž se promítá něco tvárné svěžesti a novot názorových. Tato kritika, jež odhaduje autora vzhledem k rovině svých vlastních let, je tak příliš osobní, že ji nelze považovati za pravdu. Ti vyznavači svérázu, kteří s hněvivou tváří spílají všem ismům, měli by uvěřiti, že věk od věku všechno dílo bylo tvořeno rukama převratných modernistů, kterýmž hnidopichové a školometi nadali bláznů, aby je později slavili do omrzení. Bohudíky modernost nepočíná Picassem ani Apollinaiem, nýbrž od počátku lidské práce sled moderností starších, starých a novějších sahá málem před vrata našeho zemského výboru (kdež znenadání se ztrácí). Vždyť modernost není více než jméno ran, jimiž každá společnost kovala současné dílo. Shakespeare byl svého času právě tak a v témž smyslu moderní jako Galileo Galilei, Koperník, Masaryk či Lenin. Tehdy jako po třech stoletích děsí tichošlápky silou svého ducha, slovem, vášněmi a horoucností lásky. Buřič, jenž zvrátil staré zvyklosti, rozbiječ jednoty času, děje, místa, svobodný až k svévoli, básník Shakespeare přece zachovával, ba sám určil nejpřísnější zákony dramatického básnictví. Semknul výjevy příkazem naléhavějšího času divadelního, určil rozměry a prostorovost scén, nezbytnost rozvětvených dějů svedl v útok za jediným cílem. Shakespeare znovu přináší dar řeči i jednání a předvádí pravdy, z nichž mnohé se budou plniti patrně věčně. S velikou obezřetností a silou tvořil Shakespeare nové divadlo, mysle současně na scénu i na hlediště; dodnes nebylo básněno dílo lidštější. Dodnes nebylo většího básníka a básníka ve své době modernějšího. H. Heine nazval jeho dílo světským evangeliem; snad lze nesouhlasiti s chválou a obdivem tak patetickým, avšak je jisto, že 35 Shakespeareových dramát bylo

školou nikoliv jenom divadlu, hercům a básnictví, ale i životu.

Nechceme-li přihlížeti k záhadám a sporům o osobu autorovu, ani k takzvané teorii baconské (jež tvrdí, že lord Verulamský Francis Bacon jest vlastním spisovatelem díla), můžeme nazvati básníka Venuše a Adonise, Lukrecie, Sonetů, Vášnivého poutníka a 35 dramatických prací jménem herce Shakespeara. Tyto dohady podobají se otázce homérské. Vedle uvedeného počtu přičítá se autoru dalších 6 až 10 her, jež však nemají znaků jeho tvorby.

W. Shakespeare (1564—1616) byl měšťanského rodu a jeho školské vzdělání bylo neúplné. Záhy se stal hercem, hrával před královským dvorem a konečně byl podílníkem divadla Globe. Má se za to, že Shakespeare uměl francouzsky a italsky a že cestoval po Itálii. Literární pokusy Shakespearovy datují se od r. 1590. V řadě dramatických prací, jichž sled (ve vydání foliovém z r. 1623) byl prý určen poslední vůlí básníkovou, tragédie Romeo a Julie je desátá. Na rozdíl od Kupce benátského Romeo a Julie jest drama monotematické, žádná vedlejší nebo souběžná akce neodvádí pozornosti divákovy. Tato tragédie lásky slovem i činy vnuká jediný názor a divadlo je divadlem: hlediště osvobozené od různorodé zrudnosti po tři hodiny je chórem básníkovým a odpovídá mu. Tytam jsou politováníhodné obchodní ctnosti parteru, tatam je klackovitost mládeže. Velikost žádá si velikosti a v tomto hromobití krásy kdo by jí nenabyl?

J. Kvapil při provedení Kupce benátského spoléhal na své herce, Hilar prosazoval básníka často i proti nim. Některé vady řeči, podivnosti a zlozvyky platí u našich herců za osobité a příznačné vlastnosti, při provedení Romea a Julie Hilar je potlačil, neboť zřejmě mu jde o jednotu a sloh. Tento režisér zdvihá do značné výše průměr a zde jeho zásluha je nesporná. Scény následovaly ráz na ráz za sebou a byly spojovány velmi vhodně; k svému úžasu slyšeli jsme však z jeviště více, než máme v textech. Scéna (mimo zahradu, jejíž stromy byly amorfní a nemožné v každém ohledu) byla velmi vhodná a účelná, připomínala poněkud Giotta. Nevím, do jaké míry o ní pracoval pan Rykr a pokud je tento úspěch jeho úspěchem.

Z herců na prvním místě je třeba jmenovati pí Hübnerovou, jež měla všechnu lásku a dobrotu chůvinu. Paní Vrchlická (Julie) ukázala nikoliv poprvé, že země básní je jejím krajem.

Pí Nasková (hraběnka Capuletová) byla příliš rytířská a špatně vyslovovala. Tenor pana Tůmy (Romeo) měl všechny příhany svého rozněžnění, hercovy postoje a věčné pády byly nevhodné.

Celkem velmi šťastné představení rušilo několik maličkostí, z nichž baletky obléknuté do kalhot a mnoho slavičského zpěvu byly směšné.